

26.3.2002

3/931/02

Hämeen Puhelin Oy
PL 94
13101 HÄMEENLINNA

Viite
Ref.
Ref.
Asia
Ärende
Subject

HÄMEEN PUHELIN OY:N PUHELUIJEN HINNOITTELUN MUUTOKSIA KOSKEVA SELVITYS

Selvityksen vireilletulo

Hämeenlinnan kaupungin kuluttajaneuvonta on Viestintävirastolle 3.1.2002 saapuneella kirjeellä siirtänyt Viestintävirastolle Hämeen Puhelin Oy:n hintojen korotusta koskevan kuluttajavalitusasian. Viestintävirastolle saapuneesta toimenpidepyynnöstä ja sen liitteinä olevista asiakirjoista ilmenee, että Hämeen Puhelin Oy on ilmoittanut puhelinliittymien vuosimaksujen muuttuvan 1.3.2001 alkaen. Yhtiö on edelleen ilmoittanut puhelinliittymien kuukausimaksujen ja samalla paikallispuhelinhintojen muuttuvan 1.1.2002 alkaen.

Toimenpidepyynnön perusteluina todetaan, että kuluttajat pitävät hintojen korotuksia kohtuuttomina. Kuluttajat, joilla ei internetliittymää ole, pelkäävät joutuvansa subventoimaan puhelinmaksuissaan internetpalveluiden käyttäjiä. Toimenpidepyynnön liitteenä on Hämeen Sanomissa 22.11.2001 julkaistu Hämeen Puhelin Oy:n vastinekirjoitus, jossa maksujen korotusta on perusteltu kustannusten nousun ja yhtiön palveluhintojen välisellä epätasapainolla, paikallispuhelinhintojen valtakunnallisella tasolla sekä uusien palvelujen toteuttamiseen tarvittavalla investointipanostuksella. Keskeisimpänä investointikohteena on mainittu nopeat tietoverkkoyhteydet kotitalouksille mahdollistavien laajakaistaverkkojen rakentaminen Hämeen Puhelin Oy:n toimialueelle.

Viestintävirasto on asiassa pyytänyt Hämeen Puhelin Oy:lta 17.1.2002 päivätyllä selvityspyynnöllä selvitystä yhtiön käyttäjiltä puheluista ja liittymistä perimien maksujen perusteena olevista kustannuksista.

Viestintäviraston tehtävänä on telemarkkinalain 35 §:n nojalla valvoa telemarkkinalain ja sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten noudattamista. Telemarkkinalain 17 § 2 momentin nojalla annetussa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksessä (1300/1997)¹ säännellään puhelumaksuja, joita markkinavoimaltaan huomattavat teleyritykset perivät paikallisteletoinnin palveluista.

¹ Liikenneministeriön päätös eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telemaksuista 17.12.1997/1300

Kohdeyhtiö ja sen asema markkinoilla

Hämeen Puhelin Oy:lla on huomattava markkinavoima paikallisessa teletoiminnassa kiinteissä televerkoissa sillä toimialueella, jolla Hämeen Puhelin Oy:lla oli rajoitukseton oikeus paikallisen teletoiminnan harjoittamiseen 31.12.1993.²

Hämeen Puhelin Oy:n liikevaihto vuonna 2000 oli 94,4 miljoonaa markkaa. Puhelinliittymiä yhtiöllä oli vuoden 2000 lopussa 43 603 kappaletta.

Hämeen Puhelin Oy:lta saatu selvitys puhelujen ja liittymämaksujen hinnoittelusta

Hämeen Puhelin Oy on asiassa toimittanut selvitystä Viestintävirastolle 18.2.2002 saapuneella kirjeellä sekä sähköpostitse 13.3.2002.

Yhtiö on selvityksessään ilmoittanut asiakashintojen korotuspaineiden aiheutuvan palkka- ja kustannuskehityksestä. Yhtiö on toimittanut tarkastetun arvion palveluoperaattorin lankaverkon liiketoiminnan tuloksesta vuodelta 2001, joka käsittää lankaverkkoliikenteen kokonaistulot sekä yhtiön sisäisen liikevaihdon. Yhtiön toimittamassa palveluoperaattorin lankaverkkoliikenteen budjetissa vuodelle 2002 on lisäksi eritelty puhelusta ja liittymistä saatavat tulot.

Yhtiön laskelman mukaan palveluoperaattoritoiminnan lankaliikenteen liiketulos vuonna 2001 on [...]³ markkaa eli noin [...] € tappiollinen. Vuodelle 2002 palveluoperaattoriliiketoiminnan lankaliikenteen tulokseksi on budjetoitu [...] mk eli noin [...] €.

Hämeen Puhelin Oy on selvittänyt, että yhtiössä palveluoperaattorin ja verkko-operaattorin liiketoiminnat on vuoden 2001 alusta eriytetty sekä laskennallisesti että operatiivisesti. Ennen vuotta 2001 yhtiössä on ollut vain tuotekohtaista seuranta. Palveluoperaattori, joka vastaa liikenteen ja liittymien myymisestä asiakkaille, ostaa yhtiön selvityksen mukaan liikenteen access-hinnalla verkko-operaattorilta sekä vuokraa johtoparit liittymiä varten julkisen hinnaston mukaisilla johtovuokrahinnoilla.

Liittymämaksujen osalta Hämeen Puhelin Oy on ilmoittanut, että nimike vuosimaksu on vuonna 2001 muutettu kuukausimaksuksi. Kuukausimaksulla ylläpidetään yhtiön ilmoituksen mukaan muun muassa liittymien toimintakuntoisuutta ja ympärivuorokautista vikapalvelua siten, että vikatapauksissa asiakkaalta ei veloiteta johtoverkon huoltokustannuksia.

Palveluoperaattorin lankaverkon liiketoimintalaskelmat eivät yhtiön ilmoituksen mukaan sisällä esimerkiksi kaapeli-tv:tä, mobiililiiketoimintaa tai lankaverkon puhekaistan ulkopuolella tuotettuja internet-yhteyksiä (xDSL-tekniikat). Lukuihin eri sisälly myöskään laitemyynnistä tai puhelinluetteloista saatavia tuloja. Uusien palvelujen, kuten laajakaistayhteyksien, osalta palveluoperaattori osallistuu tuotekehitykseen, mutta investoinnit tarvittaviin laitteisiin ja verkkoihin

² Liikenne- ja viestintäministeriön päätös 21.6.2001 DN:o 1013/32/2001

³ Hakasulkeilla [ ] merkityt kohdat on liikesalaisuuksina poistettu päätöksen julkisesta versiosta.

suorittaa verkko-operaattori, joka laskuttaa palveluoperaattoria uuden palvelun käyttöönoton jälkeen suoriteperusteisesti.

Yhtiö on ilmoittanut, että sen palveluoperaattori seuraa erillisenä kustannuslaskentana uusien palvelujen liiketoimintaa. Liiketoimintalaskelmissa huomioidaan yhtiön selvityksen mukaan sisäinen velka korkoineen. Sisäinen korko on yhtiön liiketoiminnan negatiiviselle tulokselle laskema korko, jonka korkokantana yhtiö on ilmoittanut käyttävänsä budjetoinnissa [...] %.

Puhelujen hinnoittelua koskevat säännökset

Liikenneministeriön päätöstä 1300/1997⁴ sovelletaan kiinteän yleisen puhelinverkon palveluista sekä kiinteistä yhteyksistä perittäviin maksuihin. Päätöksen 3 § mukaisesti maksujen tulee olla tasapuoliset ja yhtä suuret riippumatta siitä, kuka on maksuvelvollinen tai mihin ja miten televiestintää käytetään. Päätöksen 4 § 1 momentin mukaisesti maksujen tulee olla kohtuullisessa suhteessa suoritekustannuksiin ja selkeät. Päätöksen 4 § 2 momentin mukaisesti maksut on tavallisesti eriteltävä liittymis- ja perusmaksuihin sekä muihin maksuihin.

Maksuja ja niiden määräytymisperusteita koskevat säännökset on kuitenkin rajattu käyttäjiin, joiden kaikki tilaajayhteydet on toteutettu alle 2 Mbit/s kahdensuuntaisilla yhteyksillä kiinteissä televerkoissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on antanut Kilpailuviraston pyynnöstä Elisa Communications Oyj:ta (tuolloin Helsingin Puhelin Oyj:ta) koskevassa asiassa 149/61/99 14.12.1999 päivätyn lausunnon (DN:o 2327/08/99). Lausunnossa ministeriö on todennut: "...edellä mainitun ministeriön päätöksen mukaisesti käyttäjältä perityn yksittäisen telemaksun ei tarvitse olla kustannussuuntautunut, jollei maksua peritä toiselta teleyritykseltä". Edelleen lausunnossa on todettu, että liikenneministeriön päätös "ei estä tarjoamasta kiinteän paikallisverkon palveluja siten, että liittymis- ja perusmaksuja sekä muita maksuja ei ole hinnoiteltu erikseen".

Liikenne- ja viestintäministeriössä on parhaillaan valmisteltavana viestintämarkkinalain toinen vaihe, joka jatkossa korvaa nykyisen telemarkkinalain ja sen nojalla annetut säädökset.

Hämeen Puhelin Oy:n hinnoittelun ja kustannuslaskelmien arviointi

Hämeen Puhelin Oy:n nykyisin käyttämässä laskentamallissa sisäistä liikevaihtoa on tarkasteltu kokonaisuutena. Yhtiön käyttämä kustannuslaskentajärjestelmä yksinään ei siten tässä vaiheessa tuota riittävää informaatiota, jotta yhtiön asiakashinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta olisi mahdollista kattavasti arvioida tuotetasolla.

Lähtökohtaisesti teleyritykset voivat Suomessa valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän vapaasti edellyttäen, että valittu järjestelmä ei johda telelainsäädännön kanssa ristiriitaiseen lopputulokseen.

⁴ Liikenneministeriön päätös eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telemaksuista 17.12.1997/1300

Liikenne- ja viestintäministeriön edellä mainitusta lausunnosta ilmenevän kannan mukaisesti yksittäisen käyttäjältä perittävän telemaksun ei tarvitse olla kustannussuuntautunut. Puhelujen ja liittymämaksujen hinnoittelun kohtuullisuutta voidaan arvioida vertaamalla Hämeen Puhelin Oy:n lankapuhelinliikenteen kokonaistuottoa sen aiheuttamiin kustannuksiin. Hämeen Puhelin Oy:n vuodelta 2001 toimittaman tarkastetun arvion mukaisesti telepalvelutoiminta lankaverkoissa on viimeksi päättyneellä tilikaudella ollut tappiollista. Selvitystä telepalvelutoiminnan tuloksesta tätä aiemmilta tilikausilta ei ole käytettävissä.

Yhtiön toimittamat tuloslaskelma ja budjetti, jotka koskevat verkko- ja palveluoperaattoritoimintojen eriyttämisen jälkeistä tilannetta, viittaavat siihen, että eri toimintojen ja niihin kohdistuvien kustannusten rajapinnat ovat yhtiössä joiltain osin edelleen selkiytymättömiä.

Viestintävirasto katsoo, että vääristymät tukkutasolla eli verkkooperaattorin hinnoittelussa tulee oikaista ensin; vasta sen jälkeen on mahdollista hinnoittelulaskelmilla todentaa, että palveluoperaattorin hinnoittelu kaikilta osin on kustannussuuntautunutta.

Viestintävirasto voi huomattavan markkinavoiman omaaviin teleyrityksiin (HMV-yrityksiin) toteutettavien taloushallinnon tarkastusten yhteydessä kiinnittää huomiota myös loppuasiakastuotteiden hinnoitteluun siltä osin, kuin telelainsäädäntö nykymuodossaan ja jatkossa niitä koskee. Alustavan aikataulun mukaisesti kaikki HMV-yritykset, mukaan lukien Hämeen Puhelin Oy, pyritään tarkastamaan vuoden 2003 loppuun mennessä. Taloushallinnon tarkastusten tarkoituksena on EY:n komission mukaan muun muassa seurata teleyritysten kustannuslaskentamenetelmien noudattamista sekä sitä, että menetelmät mahdollistavat EY:n lainsäädännön edellyttämällä tavalla toimintojen läpinäkyvyyden ja hintojen kustannussuuntautuneisuuden⁵.

Viestintäviraston ratkaisu

Viestintävirasto ei edellä lausutuilla perusteilla tässä vaiheessa katso tarkoituksenmukaiseksi ottaa kantaa Hämeen Puhelin Oy:n puheluiden hinnoittelun kustannussuuntautuneisuuteen ja poistaa diaarinumerolla 3/931/02 vireillä olleen asian käsittelystä.

Viestintävirasto edellyttää kuitenkin, että Hämeen Puhelin Oy varmistaa, että yhtiön 1.1.2002 alkaen soveltamat paikallispuheluhinnat ovat eri asiakasryhmiä kohtaan tasapuoliset.

Viestintäviraston painopiste hinnoittelun valvonnassa on tässä vaiheessa teleyritysten keskinäisen hinnoittelun seurannassa. Erityisesti huomattavan markkinavoiman omaavien, televerkkoja hallinnoivien teleyritysten muilta teleyrityksiltä - sekä yhtiöiden omilta palveluoperaattoreilta - perimien maksujen taso vaikuttaa olennaisessa määrin kilpailutilanteeseen. Kilpailun lisääntyminen paikallisessa teletoinnassa puolestaan luo Viestintäviraston näkemyksen mukaan kaikkein tehokkaimmalla tavalla paineita loppukäyttäjiltä perittävien

⁵ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle KOM (2001) 706, Seitsemäs raportti televiestinnän sääntelypaketin täytäntöönpanosta, Bryssel 26.11.2001. Liite 3, s. 274 - 275.

hintojen alentamiseen kustannussuuntautuneelle tasolle ja tukee siten telemarkkinalain tavoitteiden saavuttamista.

Viestintävirasto seuraa kuitenkin jatkossa loppuasiakashintoja ja niissä tapahtuvia muutoksia sekä ottaa tarvittaessa kantaa myös paikallispuhelutuotteiden hintojen kustannussuuntautuneisuuteen siltä osin, kuin telelainsäädäntö niitä koskee.

Talousvalvontapäällikkö

Johanna Juusela

Lakimies

Ritva Suurnäkki

Tiedoksi

Julkinen versio:

Hämeenlinnan kaupungin kuluttajaneuvonta
Liikenne- ja viestintäministeriö/ Viestintäverkkoyksikkö
Finnet-liitto
FiCom ry.
Kilpailuvirasto